

Nationaal Coördinator Groningen

Stand van de Uitvoering

Juni 2023

Samen Groningen versterken

Index

Inleiding	3	3. NCG intern	18
Dilemma's	5	Wat is de uitdaging?	18
Wat is er nodig?	6	Wat wordt eraan gedaan?	20
		Wat is er nodig?	21
1. Bewoner	9		
Wat is de uitdaging?	9	4. Bestuurlijke spaghetti	22
Wat wordt er gedaan?	10	Wat is de uitdaging?	22
Wat is er nodig?	13	Wat wordt eraan gedaan?	23
		Wat is er nodig?	25
2. Wet- en regelgeving	14		
Wat is de uitdaging?	14		
Wat wordt er gedaan?	17		
Wat is er nodig?	17		

Inleiding

Het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen (PEAG) heeft laten zien dat de belangen van bewoners te lang genegeerd zijn.¹ De verandering van ‘een versterkingsopgave die onbedoeld bij bewoners tot zorgen en frustraties leidt’ naar ‘een verstekingsopgave waarin medewerkers van NCG naast de Groningers staan’, is noodzakelijk.

Met deze eerste Stand van de Uitvoering van Nationaal Coördinator Groningen (NCG) wil NCG duidelijk maken wat er nodig is om ten dienste te staan van bewoners en inzichtelijk maken met welke ontwikkelingen en uitdagingen de organisatie te maken heeft. Wat heeft NCG nodig om te zorgen voor veilige huizen in Groningen en daarbij dienend te zijn aan de bewoners van die huizen.

In deze Stand van de Uitvoering wordt ook kort ingegaan op het PEAG-rapport en enkele maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport. Voor NCG is en blijft veiligheid van bewoners het belangrijkste. Ook andere zaken, zoals kwaliteit van de leefomgeving, verduurzaming en het toekomstperspectief van de bewoners, moeten hierin meegenomen worden.

NCG gaat, samen met het ministerie en andere partners, door op de eerder dit jaar ingeslagen weg: samen met bewoners werken we aan veilig wonen, werken en naar school gaan.² Dat is waarom NCG bewoners ook wil betrekken bij de (verdere) uitwerking van de maatregelen die in de kabinetsreactie staan.

In de Stand van de Uitvoering kijkt NCG nadrukkelijk naar zichzelf: wat kan en moet er beter? Er is de afgelopen tijd geluisterd naar bewoners, politiek en bestuur. Het luisteren stopt niet met dit document, maar gaat altijd door. NCG staat ook open voor suggesties. NCG zet, samen met iedereen die een rol heeft in de versterking en die naast de bewoner wil staan, de schouders onder een betere versterkingsopgave. Daarom staat in dit stuk ook wat NCG van anderen nodig heeft om goed invulling te kunnen geven aan haar rol. Soms gaat dat om meer flexibiliteit in wet en regelgeving of het regelen van vergunningen en nutsvoorzieningen of wijkvisies. Soms is het juist een roep om meer stabiliteit en duidelijkheid. De anderen zijn maatschappelijke organisaties en de landelijke en regionale overheden, zowel ambtelijk als politiek.

¹ Staatssecretaris H. Vrijlbrief, ‘Open brief aan de inwoners van het aardbevingsgebied’, 25 april 2023. Waar in dit stuk over bewoners wordt gesproken, worden ook andere doelgroepen, zoals (mkb-)ondernemers, boeren, dorpsbesturen, schoolbesturen en anderen bedoeld.

² R. Bouius, ‘Open brief aan de inwoners van Groningen’, 9 januari 2023.

Inleiding

Uitgangspunt voor NCG om het doel van een veilig Groningen te bereiken is: voor bewoners een empathische en betrouwbare overheid zijn, hen snel duidelijkheid geven over wat er moet gebeuren en een weg naar fysieke én emotionele veiligheid bieden. Hiermee borduurt NCG voort op de lijn van de brief aan bewoners en het jaarplan.³

Door haar opdracht beoordeelt NCG meer dan 27.000 adressen. Versterking vindt plaats als dat nodig is. In het aardbevingsgebied wonen veel meer dan 27.000 mensen. Om hen draait het werk van NCG. Zij moeten veilig kunnen wonen, werken en naar school gaan. De afgelopen jaren heeft de soms rigide regelgeving van NCG bijgedragen aan leed en spanning tussen burens in straten en wijken. De bureaucratie en de druk om snelheid te maken in de versterkingsopgave veroorzaakten stress bij bewoners. NCG werkt er hard aan om haar werkwijze te verbeteren, om mensen te ontzorgen en duidelijkheid te geven en betrouwbaar te zijn, zodat alle Groningers zich straks weer veilig kunnen voelen thuis, op werk en op school. Daarnaast heeft NCG een taak om de sociale cohesie te waarborgen in de straten, wijken en dorpen waar NCG de woningen versterkt.

³ R. Bouius, 'Open brief'.

Inleiding

Dilemma's

De persoonlijke situatie van de bewoner versus de regels en kaders

De versterking raakt direct aan de levens en de sociale en fysieke omgeving van bewoners. NCG wil dat medewerkers op zoek gaan naar oplossingen die recht doen aan ieders persoonlijke situatie. Regels en kaders zouden zo geformuleerd moeten zijn dat ze een oplossing bieden voor elk afzonderlijk geval. Nu knellen de regels en kaders soms. Ondanks de beste bedoelingen waarmee ze worden gemaakt, blijken kaders in de praktijk te strak, te detaillistisch en zijn daarmee niet werkbaar.

Gewekte verwachtingen versus een betrouwbare overheid

De overheid dient in alle opzichten betrouwbaar te zijn. De in Groningen en bij Groningers gewekte verwachtingen en gedane toezeggingen zijn helaas in veel gevallen niet waargemaakt. Politiek, bestuurlijk en op uitvoeringsniveau gewekte verwachtingen hebben de afgelopen jaren regelmatig niet gestrookt met de weerbarstige praktijk. De afgelopen jaren bleek het moeilijk de beloften van de versterkingsopgave in het aanvankelijk beloofde tijdsbestek te realiseren. Het zet de overheid en de medewerkers van NCG als verpersoonlijking van die overheid, zo blijkt ook uit het PEAG-rapport, ten opzichte van de inwoners in haar werk op

een grote achterstand, die slechts met grote moeite kan worden ingehaald. Dit vergt veel extra inzet van beleid en uitvoering. Het is aan NCG en haar medewerkers om te laten zien dat er een nieuwe NCG kan ontstaan die er voor hén is.⁴

Zo werd de typologieaanpak ingevoerd en versnelling beloofd aan bewoners, nog voordat typologieën beschikbaar waren. De verschillende typologieën werden later en gefaseerd opgeleverd, en in sommige gevallen werd besloten helemaal geen typologieën meer te publiceren. Hoewel de typologieaanpak zeker versnelling heeft gebracht in de versterkingsopgave, heeft de vertraagde en soms geheel geannuleerde oplevering voor (grote groepen) individuele bewoners tot frustratie, onduidelijkheid en vertraging geleid. Daarnaast sloot de planning van de publicatie van de verschillende typologieën niet aan bij de planning die werd aangedragen door gemeenten. Hierdoor ontstond een onbetrouwbare planning die voor onzekerheid zorgde bij projectleiders en bewoners.

⁴ Zoals de PEAG-commissie terecht stelt vraagt dit ook "reële ambities", Parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen, Groningers boven Gas (boek 1) (Den Haag 2023), 94.

Inleiding

Met de uitwerking van de PEAG en de toezeggingen van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer, voltrekt zich daarom (binnen NCG en daarbuiten) een hoognodige cultuurverandering. Een van de maatregelen betreft het aardgasvrij(-gereed) maken van de te versterken woningen. In nauwe samenwerking met het ministerie gaat het anders dan voorheen. NCG en het ministerie werken samen uit hoe deze opdrachten (de versterkingsopgave afronden en isolerende maatregelen nemen) zich tot elkaar verhouden.

Een probleem van allen is een probleem van niemand versus alleen lukt het niet

Het bestuursmodel in het gasdossier wordt ook wel bestuurlijke spaghetti genoemd.⁵ Uit de praktijk blijkt dat het belemmerend werkt voor inwoners. Zij kunnen in het web van instanties en regelingen hun weg niet meer vinden. Ook de uitvoering heeft hier last van. NCG werkt samen met al deze partijen, waarbij van NCG al naar gelang de relatie steeds een andere rol en opstelling wordt verwacht. Alle bestuurlijke betrokkenen willen iets te zeggen hebben over het hoe van de uitvoering. Het komt de aanpak van het probleem niet ten goede. Zoals in de Tweede Kamer werd gezegd tijdens de bespreking van het PEAG-rapport: een probleem van allen, is een probleem van niemand. Bewoners komen de verschillende partijen tegen in hun eigen levens. Zij hebben baat bij een

⁵ Onder andere: Nationale Ombudsman, Bestuurlijke Spaghetti? Rapport, 18 april 2016.

eenduidige aanpak, die er te weinig is. Het herstel of versterken van een woning, school of onderneming kan bijvoorbeeld haaks staan op beleid vanuit een gemeente over nieuwe bestemmingsplannen, het aanpassen van het recht van overpad en rooilijnen. Er is te weinig aandacht voor échte samenwerking. Samenwerking die misverstanden en daarmee stress en burenruzies voorkomt en waar de bewoner mee geholpen wordt.

Wat is er nodig?

Geld voor de versterking is er sowieso.⁶ De meeste zaken die hier worden beschreven vragen politieke en beleidsmatige samenwerking om in de uitvoering naast de bewoner te staan.

Betere dienstverlening en duidelijkere communicatie door NCG

NCG wil naast de bewoner staan, dat is nodig om te voldoen aan haar doel dat iedereen veilig naar school kan gaan, werken en leven in het aardbevingsgebied. NCG wil bewoners van goed en persoonlijk advies voorzien over de manier waarop zij het versterkingstraject doorlopen.

⁶ NOS, 'Groningen krijgt 13,5 miljard euro extra voor schade, versterking en ereschuld', 25 april 2023, 14.41u

Inleiding

Om dit te doen, moet NCG luisteren zonder oordeel. Doen wat nodig is en samen met de bewoner flexibel op zoek gaan naar een oplossing. Processen en eigen gemaakte regels moeten eenvoudiger. Uitvoeringskaders en -processen moeten duidelijkheid én ruimte bieden aan de mensen die ermee werken. Medewerkers moeten hiervoor goed worden opgeleid. Hierdoor kunnen medewerkers meer handelingsperspectief ervaren. Hiermee moet ruimte ontstaan voor medewerkers om te luisteren naar de bewoner om zich in de bewoner in te leven. NCG kijkt niet alleen naar de technische kant van de versterking, maar ook naar de persoonlijke behoefte van de bewoner. Wat heeft de bewoner nodig om zich (weer) veilig te voelen? Hoe kan NCG hierbij helpen? En als NCG niet kan helpen, dan helpt NCG met het zoeken naar oplossingen. Zo draagt NCG bij aan het herstel van Groningen en zet NCG de belangen van Groningers echt voorop.

Het staat of valt met duidelijke communicatie, waarin NCG en haar landelijke en regionale partners, open zijn over overwegingen achter een besluit of bepaald beleid.

Probleem van de bewoner beïnvloedt beleid – niet andersom

Medewerkers van NCG zijn het gezicht van de overheid (en daarmee het eerste aanspreekpunt) voor de inwoners van Groningen rondom de versterkingsopgave. Tijdens het versterkingsproces komt NCG wekelijks thuis achter de voordeur. Door te luisteren en met bewoners te spreken, weet NCG wat nodig is om te zorgen voor een veilig(e) thuis, school of werkplaats. NCG wil bijdragen aan regels en (uitvoerings)beleid die de vele verschillende problemen die NCG tegenkomt kunnen oplossen. Daar is voor nodig dat NCG duidelijker de behoeften van bewoners en ondernemers zichtbaar maakt en betreft bij de uitwerking van beleid. Het vraagt om medewerkers die zich ondernemend opstellen en denken: “hier is het probleem, hoe kan ik de bewoner helpen om dit op te lossen?” NCG kan, indien nodig, op basis daarvan signalen vanuit de praktijk bij beleid en politiek onder de aandacht brengen. De noden van de bewoners zichtbaar maken en verbinden aan beleid en politiek. Hierbij werkt NCG samen met iedereen die ditzelfde doel nastreeft. NCG wordt hiermee de helpende hand voor huiseigenaren en ondernemers, in lijn met verschillende adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en vult zo haar wettelijke faciliterende en coördinerende taak in.

Inleiding

NCG bestaat om te zorgen voor een veilig thuis en veilige plekken om te werken, spelen en naar school te gaan voor alle Groningers. Medewerkers van NCG kunnen dat alleen bereiken door samen te werken. Landelijke en regionale overheden en de politiek zijn nodig om samen met de uitvoeringsprofessionals te zorgen voor regels en kaders die duidelijk zijn, maar die niet te strak zijn of met teveel details gevuld. Hierdoor kan NCG beloftes nakomen en maatwerk leveren. Zo krijgen medewerkers vertrouwen om mens- en oplossingsgericht te werken en in iedere situatie te kunnen doen wat nodig is. Zij krijgen daardoor ook meer plezier in hun werk, waardoor het personeelsverloop wordt gereduceerd.

De PEAG maakt duidelijk dat veel zaken een (onbedoeld) negatief effect hadden op de bewoners en de uitvoering. Denk aan de vele beleidswijzigingen, bestuurlijke afspraken en andere kaderstellende maatregelen uit het verleden. Het leidde tot verschillen tussen bureaus of buurtgenoten en bureaucratie in de uitvoering. Het dossier heeft dus vooral rust en stabiliteit nodig. Geen (grote) beleidswijzigingen of veranderingen. Het laat onverlet dat er binnen het dossier nog genoeg te verbeteren is.

Bewoners betrekken

NCG wil voor bewoners een centrale rol in het versterken van hun thuis en hun regio. Bewoners zijn onvoldoende betrokken bij de versterkingsopgave.⁷ Ook hebben ze hier onvoldoende zeggenschap over. Dit geldt niet alleen voor hun eigen huis, straat, wijk of dorp, maar ook voor het vormgeven van de uitvoeringskaders. De kabinetsreactie op het PEAG-rapport richt zich vooral op maatregelen en verbeteringen binnen het huidige systeem. Deze invalshoek past bij de aanbeveling van de PEAG-commissie om geen grote structuurwijzigingen meer door te voeren. Deze aanbeveling is heel begrijpelijk: er valt genoeg te verbeteren.

Op dit moment werken beleid en uitvoering aan het uitwerken van de maatregelen uit de kabinetsreactie op het PEAG-rapport. NCG wil bewoners gaan betrekken bij het uitwerken van de uitvoeringskaders. Hiervoor wil NCG de maatschappelijke organisaties, haar eigen bewonersadviesraad en andere bestaande bewoners- of burgergremia betrekken. Op deze manier denkt NCG eerder valkuilen te ontdekken, en te omzeilen, voordat er spelregels geïmplementeerd worden.

⁷ PEAG, Groningers boven Gas (boek 1), m.n. 94-95.

1. Bewoner

NCG wil de versterkingsopgave goed uitvoeren. Ook het herstel van vertrouwen van de bewoners in de overheid is belangrijk. NCG wil hiervoor beter en met aandacht voor de leefomgeving en persoonlijke omstandigheden luisteren naar de bewoners. Om de versterking goed uit te voeren, moet NCG haar bedoelde plaats naast de bewoners innemen.

Wat is de uitdaging?

Bewoners komen nog veel te vaak in de knel. Onderzoeken laten zien dat bewoners onvoldoende controle ervaren over het proces en dat ze vaak lang in onzekerheid verkeren.⁸ Dat uit zich onder andere in een toenemend aantal klachten bij de Ombudsman.⁹ Het PEAG-rapport is de laatste in een lange rij onderzoeken en adviezen waaruit blijkt dat de versterkingsopgave mensen niet voldoende helpt.

⁸ Zie bijvoorbeeld Stroebe, K., Kanis, B., Boendermaker, M. de Jong, M., Dücker, M. (2022). De psychosociale impact van schade en versterking. Groningen: Gronings Perspectief.

⁹ Nationale Ombudsman, beloftes maken schuld, november 2022.

Ook in de uitvoeringspraktijk is duidelijk dat bewoners te vaak niet tevreden zijn. Er zijn te veel bezwaren. Er worden fouten gemaakt, waarvan bewoners de dupe zijn. Zo zijn er zaken die onvoldoende uitgelegd of onderbouwd zijn en die bewoners daardoor niet als rechtvaardig ervaren. Dat kan gaan om adviezen of om fouten in het versterkingsproces zelf. Dat zien bewoners, maar ook mensen binnen NCG. Ze signaleren het, maar alsnog lopen ze er soms in vast. Fouten kunnen voor komen, als ze maar worden aangegrepen om te verbeteren. NCG moet beter in gesprek gaan met bewoners om te leren van haar fouten. Zo verbetert NCG haar werkwijze en communicatie.

Bewoners ervaren onvoldoende grip op het versterkingsproces en de processtappen die daarbij horen. Er zijn in het verleden beloften gedaan die niet waar werden gemaakt. Bewoners moeten vaak lang wachten. Ook ontstonden er verschillen tussen bewoners die aan bewoners niet uit te leggen zijn – of überhaupt niet uitgelegd zijn. De communicatie en informatie vanuit NCG schiet tekort. De afstemming tussen bewoner, aannemer en projectleider vraagt om goed luisteren en inlevingsvermogen. Er was soms meer aandacht voor snelle bouw, dan voor communicatie met bewoners en ondernemers. De waarheid is hard en simpel: dit is al te lang het geval. Deze geschiedenis speelt een rol in de huidige relatie tussen NCG en bewoners.

1. Bewoner

Ook medewerkers ervaren interne processen te vaak als onduidelijk, vertragend en ingewikkeld. Wat samen met de bewoner wordt bedacht of besloten, moet ‘achter de schermen’ langs vele bureaus en collega’s. De regels bepalen hoe zij werken. Tijd voor het afstemmen en evalueren van werkprocessen tussen afdelingen werd niet of nauwelijks ervaren door medewerkers. Zij ervaren daardoor geen controle.¹⁰ Zie hiervoor ook hoofdstuk 3.

¹⁰ Onderzoek M3 in opdracht van NCG.

Wat wordt er gedaan?

NCG werkt aan de hieronder beschreven onderwerpen. Er is nog ruimte voor verbetering, maar het beschrijft wel de koers die NCG ingezet heeft.

1. Verbeterde informatievoorziening en communicatie

Voor bewoners die aan het begin van hun traject staan, is er startdocumentatie. Dit informatiepakket geeft de bewoner meer duidelijkheid over het proces. Voor bewoners komt er een bewonersportaal. De verwachting is dat er in het najaar van 2023 een eerste versie van het portaal is. Hierna wordt het portaal nog verbeterd. Op gemeenschapsniveau wordt samengewerkt met de gemeenten aan online bewonersplatforms. Hier kunnen bewoners ervaringen en informatie uitwisselen. Bewoners geven aan behoefte te hebben aan informatie-uitwisseling in het dorp, de wijk of de buurt. NCG wil dit mogelijk maken.

Bij naast de bewoner staan en herstellen van vertrouwen hoort ook openheid. Openheid over wat NCG doet en wat er goed gaat, maar ook openheid over wat niet goed gaat. NCG vindt het belangrijk om inzicht te krijgen in de invloed van verbeteringen op de tevredenheid van bewoners over NCG en de versterking. Daarom wordt er gewerkt aan het meten van de tevredenheid van bewoners. In ieder

1. Bewoner

geval via bewonerstevredenheidsonderzoeken, waarbij een eerste onderzoek in het najaar plaatsvindt. Een optie die nog onderzocht wordt is het inzetten van standaard evaluatiegesprekken na oplevering van de woning of het pand.

2. Maatwerk

NCG wil een versterkingsopgave gebaseerd op vertrouwen. NCG helpt bewoners, ondernemers en eigenaren in het maken en uitwerken van hun eigen keuzes. Veiligheid staat centraal en wordt aangevuld met de ervaringen en behoeften van de bewoners, ondernemers en eigenaren. Als dit niet past binnen bestaande regels, kaders of processen, dan kijkt NCG samen met de bewoner hoe de gewenste oplossing wel gerealiseerd kan worden. Alle afdelingen van NCG moeten ten dienste van deze aanpak staan.

Het verbeteren van de positie van bewoners door te luisteren en in te leven in hun situatie vergt een cultuurverandering. Medewerkers van NCG moeten mensgericht en minder systeemgericht werken. NCG neemt haar medewerkers mee in deze koerswijziging en zoekt naar de ruimte binnen de regels die nodig is om oplossingen te realiseren. Zijn er verschillen die niet uit te leggen zijn en terecht als oneerlijk gezien worden? Dan komen er oplossingen die (binnen de mogelijkheden) aansluiten bij de wensen van de bewoner.

Het mogelijk maken van nieuwbouw voor alle bewoners van de Ommelandersstraat in Ten Boer is hiervan een voorbeeld.

Volgens het versterkingsadvies hadden woningen met oneven huisnummers in de Ommelandersstraat in Ten Boer (licht) bouwkundige versterking nodig. Woningen met even nummers werden eerder onveilig verklaard en zijn inmiddels gesloopt. Deze situatie is onuitlegbaar. Daarom hebben de gemeente Groningen en NCG de handen ineen geslagen om voor alle huizen aan de Ommelandersstraat sloop en nieuwbouw mogelijk te maken. Hiermee is een onuitlegbaar verschil opgelost. De kosten worden deels door NCG gefinancierd met het budget voor de versterking, aangevuld door de gemeente.

3. Verantwoordelijkheid en vrijheid bij medewerkers met direct contact met bewoners

Bewonersbegeleiders en projectleiders krijgen meer verantwoordelijkheid, vrijheid en mandaat om naast de bewoner te staan. NCG doet dit door onnodige processtappen waar medewerkers (en dus bewoners) last van hebben weg te nemen. Medewerkers in de regio krijgen meer financiële ruimte en controle: zij krijgen een beslissingsruimte van 50.000 euro. Het is geen vrij besteedbaar budget, maar geeft medewerkers de gelegenheid sneller maatwerk te leveren en eventuele knelpunten in het proces weg te nemen.

1. Bewoner

Zo kunnen medewerkers sneller en makkelijker de plannen en oplossingen realiseren die samen met bewoners worden bedacht. NCG daagt haar medewerkers uit om te handelen met lef vanuit het uitgangspunt ‘doen wat nodig is’.

4. Een tackle-team dat complexe gevallen snel oplost

Er is een team dat complexe gevallen bekijkt en snel oplost. Met vertegenwoordiging van alle afdelingen onderzoekt het team welke oplossingen mogelijk zijn. De teamleden kijken of er ruimte binnen de regels is. Ook wordt gekeken waar regels teveel knellen. NCG leert van dit tackle-team. De uitkomsten worden gebruikt voor de rest van de opgave. Het levert bewoners passende oplossingen op en voor de medewerkers ruimte om met hen mee te denken.

5. Kennis en ervaring van bewoners een centralere plek in de organisatie

De kennis en ervaring van bewoners krijgen een centralere plek in de organisatie. In 2022 ging de Bewonersadviesraad (BAR) van start. NCG wil benaderbaar zijn voor alle bewoners. Daarom zijn de contactgegevens van de directie openbaar en houden zij spreekuren op de versterkingspunten. Zo kunnen bewoners ergens terecht als dingen onverhoopt niet goed gaan. Voor NCG is het belangrijk om op tijd te signaleren waar dingen niet goed gaan en het aan te pakken. Dit geldt zowel per situatie als in de breedte van de operatie.

NCG werkt in opdracht van de bewoner. Ook in de gebiedsgerichte aanpak. Er is een dorpssteam waaraan zowel gemeente als NCG deelnemen. Ook komen er dorpsregieteams met vertegenwoordigers uit de gemeenschap. De precieze inrichting van de teams verschilt per dorp en is gebaseerd op de wensen van bewoners. Zo worden de belangen van de bewoners vertegenwoordigd, zonder dat de verantwoordelijkheid bij hen komt te liggen.

NCG heeft bijzondere aandacht voor de positie van kinderen en jongeren. Dat begint bij goede informatievoorziening voorafgaand aan en tijdens de besprekingen over de versterking van de woningen. Daarnaast komt er voorlichtingsmateriaal voor deze doelgroep. Ook onderzoekt NCG hoe de belangen van kinderen en jongeren in de versterking het beste een plaats kunnen krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door vertegenwoordiging van jongeren op te nemen in de dorpsregieteams of door jongerenregieteams in te richten. Hierbij staat voorop dat jongeren deelname niet als belastend moeten ervaren. Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande initiatieven en belangenvertegenwoordiging van jongeren.

1. Bewoner

6. Eén huis, één oplossing

Een bewoner mag geen last hebben van de verschillende organisaties verantwoordelijk voor schade en versterking. NCG pakt hierin haar ondersteunende rol. Ook als dit voor de wet gescheiden processen zijn, mag dit geen dubbele belasting voor bewoners zijn. Eén huis, één oplossing. NCG en IMG hebben samen beleids- en uitvoeringskaders geschreven. Vanaf dit voorjaar is gestart met het aanbieden van de gecoördineerde behandeling en integrale uitvoering van schadeherstel en versterking.

Wat is er nodig?

Elke fout of incident is er één te veel in dit dossier. Dit komt omdat er al veel fouten zijn gemaakt. Het is wensdenken om te denken dat er geen fouten of incidenten meer zullen plaatsvinden. Ondanks alle goede intenties.

Om bovenstaande verbeteringen door te voeren is tijd, rust en duidelijkheid nodig. In geval van fouten of incidenten vraagt dit van politiek, beleid, NCG en andere organisaties dat het kind niet met het badwater wordt weggegooid. In het verleden volgden op fouten en incidenten aanpassingen in de regels. Dit leidde vervolgens tot druk op de medewerkers, verschillen voor bewoners, onduidelijkheid en onzekerheid. In het PEAG-rapport wordt dan ook gesteld dat er tijd nodig is om verbeteringen succesvol te laten worden.¹¹

¹¹ PEAG, Groningers boven Gas (boek 1), 95.

2. Wet- en regelgeving

Het PEAG-rapport laat zien dat wet- en regelgeving te vaak onvoldoende in het belang van bewoners heeft gewerkt. Technisch ingestoken, detaillistische regelgeving sloot onvoldoende aan bij de maatschappelijke problemen die ermee moeten worden aangepakt. Bij toepassing in de praktijk pakten wet- en regelgeving soms onbedoeld nadelig uit voor bewoners. In het verleden zijn ze soms zonder NCG ontwikkeld, laat staan dat bewoners hierbij betrokken zijn. Dit belemmerde de uitvoering en stond maatwerk in de weg. Juist maatwerk is belangrijk in een opgave die het thuis van zoveel mensen raakt.

Wat is de uitdaging?

Op 18 april 2023 nam de Eerste Kamer de Tijdelijk wet Groningen (TwG) aan. Hiermee is de versterking wettelijk verankerd. NCG neemt met steun van het beleidsdepartement de ruimte om praktische oplossingen te bedenken voor onderdelen van de TwG die in de praktijk lijken te knellen. Zo wordt gezorgd dat de invoering van de wet aansluit bij de situatie in Groningen en bewoners geen onbedoelde hinder ervaren door de wet.

1. Gevolgen voor bewoners en ondernemers

Sommige bepalingen in de TwG kunnen zorgen voor extra stappen voor de bewoner. In samenwerking met het ministerie worden hiervoor passende oplossingen gezocht. Hierbij leert NCG van andere uitvoeringsorganisaties.

Het 1-besluit-principe, bijvoorbeeld, maakt het proces voor bewoners overzichtelijker. Maar het voegt ook veel administratieve handelingen toe aan het proces, wat tot meer bureaucratie bij NCG leidt en tot beperkte of geen tijdswinst voor de bewoners. Een ander voorbeeld is de akte van cessie, een document dat eigenaren moeten ondertekenen voor de uitvoering van start gaat. Het ministerie en NCG overwegen nu alternatieven, zodat bewoners hiervan geen last ondervinden. Zo wordt samengewerkt om de wet voor de bewoner te laten werken.

De vastgelegde termijnen in de TWG wekken de verwachting dat de bewoner binnen een half jaar tot een jaar na dagtekening van de beoordeling een versterkingsbesluit krijgt. Hoewel NCG dit streven onderschrijft, is het helaas vaak niet haalbaar. Er zijn geen standaard maatregelenpakketten gekomen voor de typologieën die dit mogelijk zouden moeten maken. Ook is er simpelweg niet voldoende ontwerpcapaciteit. Niet alles kan tegelijk. Politiek, bestuur en uitvoering hebben de keuze gemaakt om alle bewoners op de korte termijn duidelijkheid te geven over de veiligheid van hun woning.

2. Wet en regelgeving

Hierdoor zijn er veel beoordelingen tegelijk beschikbaar gekomen. Maar, er is niet direct ontwerp- en bouwcapaciteit beschikbaar voor iedereen. NCG wil beloven wat waargemaakt kan worden. Daarom zal NCG voorspelbaar en transparant werken. Het MJVP speelt hier een belangrijke rol in. Via het bewonersportaal, dat nu gemaakt wordt, en tot die tijd via regelmatige berichten, zal NCG de bewoner op de hoogte houden over de planning van zijn of haar thuis. De TwG biedt bewoners geen kans om NCG op dit punt in gebreke te stellen. NCG zoekt hier nog naar een oplossing.

De TwG voorziet in het gemakkelijker uitbetalen van het bedrag voor Schade door Versterking (SDV). Het bedrag wordt in één keer aan eigenaren gestort, zonder dat zij rekeningen hoeven aan te leveren. Dat is een mooie stap voorwaarts. NCG ziet echter ook voor een aantal bewoners een groot risico. Als bewoners schulden hebben, kan (een deel van) dit bedrag onverwacht bij schuldeisers terecht komen. Andere bewoners kunnen toeslagen mislopen of meer inkomstenbelasting moeten betalen. Ondernemers moeten in sommige gevallen zelf bedragen voorschieten, die zij per kwartaal kunnen terugvragen bij de Belastingdienst.

Maatwerkoplossingen kunnen dit voorkomen. NCG richt een depot in waarvan bewoners met schulden gebruik kunnen maken. Met en namens ondernemers gaat NCG in gesprek met de Belastingdienst. Zo voorkomt NCG zo veel mogelijk onbedoelde negatieve gevolgen. Waar deze zich wel voordoen, zoekt NCG samen met bewoners én betrokken overheden en instanties naar passende oplossingen.

2. Bureaucratische coördinatiebepaling

De coördinatiebepaling in de wet gaat ervan uit dat de NCG ingrijpt op het proces van gemeenten en provincie. Bijvoorbeeld via de timing van te nemen besluiten, publicatieverantwoordelijkheid en coördinatie van de bezwaarprocedure. Voor bewoners is het prettig als deze processen eenduidig zijn. De coördinatie door één partij kan hieraan bijdragen. Van de gemeenten en provincie is hiervoor extra mankracht nodig, die vaak niet beschikbaar is. Tegelijkertijd moeten zij ook de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging invoeren.

Het artikel regelt iets wat in de praktijk al werkt. Er is een samenwerkingsverband met de gemeenten en provincie op het gebied van vergunningen, toezicht en handhaving. Via een 1-loket-gedachte wordt nauw samengewerkt, tot op het niveau van een adres, met als doel vertraging te voorkomen. Hier is NCG nu samen met de provincie en gemeenten over in gesprek met het beleidsdepartement.

2. Wet en regelgeving

3. Verschillen bewoners

Of de TwG wel of niet van toepassing is, hangt af van de status van het adres. Er ontstaan zo verschillen waarbij de ene bewoner rekeningen moet aanleveren, volgens de gestelde vereisten, terwijl eigenaren die onder de TWG vallen een bedrag op hun rekening gestort krijgen, zonder dat zij rekeningen hoeven aan te leveren. Een positief punt, maar net als andere beleidswijzigingen, leidt ook de invoering van de TwG tot verschillen.

NCG maakt gebruik van de ruimte die zij heeft om te doen wat nodig is voor het versterken van gebouwen in Groningen. Als zich belemmeringen voordoen, kijkt NCG samen met de bewoner welke oplossing of regeling, past bij de situatie. Hierbij wordt gekeken naar de samenhang met andere opgaven. Dit gebeurt nu al in de Dorpenaanpak. Gemeente en NCG werken hier samen met bewoners aan een plan voor het hele dorp, waarin ook het oplossen van moeilijk uitlegbare verschillen wordt meegenomen. NCG leert van de Dorpenaanpak en past waar mogelijk de werkwijze ook toe in andere gebieden. Voor verschillen is er ook het advies van de commissie Van Geel dat dit jaar wordt verwacht.

2. Wet en regelgeving

Wat wordt er gedaan?

NCG is met bewoners en het ministerie in gesprek over mogelijke knelpunten in de TwG. Het uitgangspunt is dat bewoners niet belemmerd worden door (ingewikkelde) wet- of regelgeving. Als wet- of regelgeving ingewikkeld is of anders uitpakt dan bedoeld, moet dit achter de schermen geregeld worden. Voor bewoners moet de wet geen hindernis zijn. Een wet moet helpen. NCG zal bewoners betrekken bij de invoering van de TwG. NCG gebruikt de input van bewoners bij de verdere implementatie van de wet en het opvangen van de dilemma's.

NCG ontwikkelt compenserende uitvoeringsregels om de gevolgen in het belang van de bewoners op te vangen. Kan NCG problemen niet voorkomen? Dan zorgt NCG dat er een vangnet voor bewoners en ondernemers is. Zij moeten bijvoorbeeld op een makkelijke manier financiële of fiscale schade kunnen claimen. Waar verschillen ontstaan, bijvoorbeeld door het verschil tussen de subsidie in de oude en nieuwe situatie, zet NCG erop in dat alle bewoners krijgen wat zij nodig hebben en wat rechtvaardig is.

Wat is er nodig?

NCG is in gesprek met het beleidsministerie over een helder en stabiel hoofddoel. Samen met bewoners maakt NCG de uitvoeringsregels en toetst NCG of regels aansluiten bij de uitvoering voor ze ingaan. Zo kan NCG veranderen wat nodig is om naast de bewoner te staan.

NCG doet wat nodig is om haar hoofdtaak te vervullen. Waar problemen zijn wordt gezocht naar oplossingen. Als NCG hiervoor moet afwijken van wat haar theoretisch is opgedragen, communiceert NCG hier open over en informeert NCG de betrokken partijen.

Het gesprek met de bewoner gaat vooraf aan het plan dat NCG maakt. Hiervoor heeft NCG vertrouwen en ruimte nodig van politiek en beleid: ruimte voor de uitvoering. Eigenlijk is dit vooral ruimte voor de bewoner. De roep vanuit politiek en beleid om maatwerkoplossingen, kunnen we beter in de uitvoering realiseren dan in regels en beleid.

3. NCG intern

Een belangrijk doel voor NCG is het vereenvoudigen en mensgerichter maken van processen en procedures. Daarmee werkt NCG aan een betrouwbaar en voorspelbaarder proces voor bewoners en medewerkers.

Wat is de uitdaging?

1. Complexe processen met lange doorlooptijden

NCG heeft het adviesbureau M3 gevraagd om het versterkingsproces goed te bekijken om de plannings- en werkprocessen voorspelbaar en betrouwbaar te maken. Zo weten bewoners beter waar zij aan toe zijn met betrekking tot de start van de versterking van hun woning en de doorlooptijden van de verschillende stappen in het versterkingsproces. Hier zijn verschillende verbeterpunten uitgekomen. M3 geeft aan dat de planvormingsfase het zwaartepunt in het versterkingsproces is. Dit komt door de ruim 9.500 adressen in deze fase die een lange doorlooptijd van gemiddeld ongeveer 460 dagen heeft. Ook is de planning onvoorspelbaar en grillig.

Het versterkingsproces is door NCG zelf te complex ingericht. Het versterkingsproces kent veel stappen en controles, waardoor de doorlooptijd lang is en het proces onvoorspelbaar. Alleen al in het uitwerken van het uitvoeringsontwerp zijn er tussen de 350 en 400 stappen. Negen afdelingen zijn daarbij betrokken, waardoor veel overdracht en afstemming nodig is.

2. Veranderende kaders

Een deel van de complexiteit in het proces is te verklaren door veranderende kaders in het verleden. De veranderingen in beleid hebben ertoe geleid dat ook medewerkers van NCG de afgelopen jaren vaak niet wisten waar ze aan toe waren. Het was te vaak niet duidelijk welke afspraken medewerkers met bewoners konden maken. Op gemaakte afspraken moest regelmatig teruggekomen worden, wat geleid heeft tot terughoudendheid. Deze terughoudendheid werkt in de praktijk vertragend of belemmerend. Bewoners krijgen het gevoel niet alles te krijgen waar ze recht op hebben of wat afgesproken was. Het verklaart ook dat waar NCG nu wél mandaat en oplossingsgerichtheid stimuleert, medewerkers daar nog aarzelend gebruik van maken. Ze zijn door schade en schande wijs geworden.

3. NCG intern

3. Onduidelijkheid rollen en werkwijzen

NCG is een organisatie waar veel organisatiewijzigingen hebben plaatsgevonden – naast de werkinhoudelijke wijzigingen. Borging van kennis, rollen, verantwoordelijkheden en werkwijzen is hierdoor onvoldoende. Bij NCG ontbreekt een duidelijk inwerkproces. Veel medewerkers werken bovendien pas sinds kort bij NCG, waardoor zij zelf hun weg moeten vinden. Deze zaken leiden tot onduidelijkheden, waarbij al snel vertraging voor de bewoner ontstaat. Afgesproken (norm-) doorlooptijden per processtap heeft NCG bijvoorbeeld niet of zijn onbekend. Hierdoor voldoen medewerkers niet aan verwachtingen van bewoners en is tegelijkertijd onduidelijk wat de verwachting is. Alleen de ervaren medewerkers kunnen dit goed zelf inschatten.

De beleids- en organisatiewijzigingen en de snelle groei van de organisatie leiden tot onrust. Door onduidelijkheid over opdracht en rollen ontstaat spanning op de werkvloer.

4. Datakwaliteit niet op orde

Door de complexiteit van het proces en de koers- en organisatie-wijzigingen is ook dataregistratie een probleem. Dit is ten dele een erfenis van de voorgangers van NCG. Deze dataregistratie is niet voldoende op orde met gevolgen voor de voorspelbaarheid van het proces. Een voorbeeld is dat medewerkers afspraken en contacten met bewoners niet voldoende registreren. Bewoners én medewerkers hebben hier last van, omdat niet eenduidig vanuit één waarheid gewerkt kan worden.

3. NCG intern

Wat wordt eraan gedaan?

1. Verbetering interne processen

Een verbetering is het werkproces en interne processen vereenvoudigen en versimpelen. Onnodige interne stappen worden uit het versterkingstraject gehaald. Zo hoeven sommige controles niet meer of worden processen versneld door controles achteraf te doen in plaats van vooraf. Deze actie maakt bijvoorbeeld noodbetalingen binnen 48 uur mogelijk.

NCG maakt een analyse op doorlooptijden van processen. Het doel is doorlooptijden te versnellen, planningen betrouwbaarder te maken en processen eenvoudiger te maken. Zodat de planning betrouwbaarder en inzichtelijk wordt voor de bewoners.

Datakwaliteit wordt verbeterd door medewerkers hulp te bieden waar sprake is van achterstallige registratie. Ook het versimpelen van processen – en daarmee minder stappen die medewerkers moeten zetten – draagt daaraan bij. Tot slot is bewustwording onder medewerkers belangrijk. NCG zet hier op in door voorlichting te geven via opleidings- en inwerkprogramma's.

2. Inwerken en opleiden medewerkers

De ondernemingsraad en de directie hebben een plan gemaakt, met als doel de NCG-medewerker 'naast de bewoner' te zetten. In dit plan staan onderwerpen zoals Gezond & Veilig werken, Leren & Ontwikkelen en Leiderschap centraal.

Door de (verwachte) groei en verandering van de organisatie is een goed inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers essentieel. Voor alle medewerkers van NCG komt een opleidingsportaal. Voor de langere termijn denkt NCG na over hoe kennis wordt behouden. Deze kennis kan benut worden voor andere onderwerpen zoals zoutwinning en de energietransitie.

NCG neemt medewerkers mee in de ingezette koerswijziging. NCG-breed zijn hiervoor bijvoorbeeld maandelijkse webinars en gespreksrondes met directieleden over verschillende onderwerpen die spelen bij medewerkers. Teamleiders, managers of directieleden moedigen medewerkers aan om de dilemma's die zij in de uitvoering tegenkomen, bij hen neer te leggen. Bijvoorbeeld via het tackle-team (zie hoofdstuk 1). Door goede feedback te geven, werkt het tackle-team aan het vertrouwen van medewerkers om te handelen naar het mandaat dat bij hen ligt. Ook sociale veiligheid is hierbij van belang, waarbij de zichtbare voorbeeldrol van leidinggevenden belangrijk is.

3. NCG intern

In het kader van opleidingen wordt er bijvoorbeeld ook gewerkt aan een leergang over de relatie tussen bewoners en aannemers die namens NCG werken. Hier wordt een leermeester uit de bouwwereld bij betrokken.

3. Op tijd bijsturen op knelpunten

Het meerjarenversterkingsplan (MJVP) is een steeds beter en belangrijker sturingsinstrument. Het maakt inzichtelijk welke factoren hoeveel invloed hebben op het halen van planningen. Bijvoorbeeld voor de capaciteit van de Tijdelijk Huisvesting (THV) of de personele capaciteit. Aan de hand van het MJVP kunnen knelpunten voor de voortgang op tijd gezien en weggenomen worden. Zo kan steeds beter vooruitgedacht worden en lopen NCG-medewerkers niet tegen knelpunten als voldongen feiten aan.

De jaarplanning is afgeleid van het MJVP. Hier wordt ingezoomd op de komende vier kwartalen. Medewerkers in de regio gebruiken het MJVP om samen met de gemeenten de voortgang in de gaten te houden. Dit zorgt voor steeds meer voorspelbaarheid.

Verschillende organisatieonderdelen van de NCG, zoals de afdeling opname & normering, de afdeling inkoop en de afdeling control maken gebruik van het MJVP om vooruit te kijken.

Het MJVP is bijvoorbeeld verbonden aan de meerjarenversterkingsbegroting (MJVB) dat een steeds actueler beeld van de meerjarige kosten van de versterkingsopgave geeft. Op dit moment wordt gewerkt aan het wegnemen van interne en externe hobbels om budgetten versneld vrij te geven, zodat er geen onnodige vertraging ontstaat bij het opstarten en uitvoeren van projecten.

Wat is er nodig?

De bal ligt hier grotendeels bij NCG en haar medewerkers. Het is aan de directie een situatie te creëren waarin bovenstaande acties tot een milder, menselijker en makkelijker NCG(-proces) leiden. Belangrijk is dat beleidswijzigingen niet leiden tot extra of nieuwe processtappen voor NCG of nieuwe organisatiewijzigingen. Lessen uit de praktijk moet NCG hierbij meenemen naar beleidscollega's in het maken of aanpassen van beleid en uitvoeringsregels.

4. Bestuurlijke spaghetti

Het bestuursmodel in het gasdossier in het algemeen en in de versterking specifiek is ingewikkeld. In dit bestuursmodel zijn veel overheden en organisaties betrokken. NCG werkt samen met iedereen die hetzelfde doel nastreeft: een veilig Groningen. Met als uitgangspunt naast de bewoner staan.

Wat is de uitdaging?

Veranderend beleid was de afgelopen jaren een belangrijk knelpunt voor burgers. Met enige regelmaat wijzigden de spelregels, waardoor gemaakte afspraken niet werden nagekomen.¹² Veranderend beleid, beïnvloedt ook bewoners en de keuzes die zij maken. Bewoners hebben terecht extra tijd nodig om een goede keuze voor hun woning te kunnen maken of willen verwachte wijzigingen in de regels afwachten voor ze verder gaan in hun versterkings-traject. Zo beïnvloedt de omgeving de bewoners en het proces van de bewoner met NCG.

Veel overheidslagen- en organen zijn betrokken bij de versterking. Deze tafels en stuurgroepen overleggen en stemmen af op verschillende niveaus. Elke partij probeerde grip te krijgen vanuit eigen rol en positie. Meer bazen leveren niet sneller werk. Wat nodig is voor de bewoners werd hier soms uit het oog verloren. De partijen nemen vooral vanuit eigen rol en verantwoordelijkheid deel. De parlementaire enquêtecommissie is hierover terecht kritisch.¹³ Door focus op de positie van de eigen organisatie komt echte samenwerking ten gunste van de bewoner maar moeilijk tot stand.¹⁴

¹³ PEAG, Groningers boven Gas (boek 1), o.a.: 32, 71, 73

¹⁴ Verschillende adviezen en rapporten, w.o. Staatstoezicht op de Mijnen, Voortgang van de versterking en afbouw van de gaswinning: jaarlijks voortgangsverslag van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) '19-'20, 7, 68-69. In het voortgangsverslag voor '20-'21 en 'reactie SodM advies Dorpenaanpak' (d.d.22-11-2022) wordt hetzelfde geïmpliceerd.

¹² PEAG, Groningers boven Gas (boek 1), 70-73

4. Bestuurlijke spaghetti

Wat wordt eraan gedaan?

1. Doen wat nodig is

NCG ontwikkelt zich naar een organisatie die doet wat nodig is (zie ook voorgaande hoofdstukken). Hierdoor kan NCG op een andere manier omgaan met knelpunten. NCG richt zich op het goede doen met en voor de bewoner, op basis van vertrouwen. NCG werkt hiervoor horizontaal samen met elke partij die daarin een positieve bijdrage kan leveren. Dit doet zij in opdracht van de Staatssecretaris Mijnbouw.

NCG werkt hiervoor samen op veel verschillende niveaus. Onder andere met individuele bewoners, met gemeenschappen op straat-, buurt- of dorpsniveau, met gemeenten, de provincie en de collega's van beleid binnen de Rijksoverheid, woningcorporaties, zorginstellingen, ondernemers, aannemers en architecten. Het vraagt flexibiliteit van de medewerkers van NCG en van de interne organisatiestructuur. Al naar gelang de relatie met de samenwerkingspartner, wordt een andere rol en opstelling van NCG verwacht. NCG vult dit in door steeds terug te gaan naar haar uitgangspunt: voor bewoners een veilig thuis, veilige school en veilige werkplek realiseren. Zo houdt NCG in de volle breedte van de versterkingsopgave grip op de koers die gevaren wordt.

2. Breder kijken dan technisch veilige huizen

NCG werkt niet alleen aan het opleveren van technisch veilige huizen. De laatste jaren richtte NCG zich vooral op de technische opdracht om huizen te versterken en ging daarbij voorbij aan de mensen die in die huizen wonen. NCG draagt bij aan (ervaren) veiligheid, aan sociale cohesie in dorpen en wijken en aan toekomstperspectief voor en van bewoners en eigenaren en aan het terugbrengen van vertrouwen in de overheid door voorspelbaar te zijn en afspraken na te komen.

NCG kijkt daarbij ook nadrukkelijk naar het effect van versterking op de leefomgeving, leefbaarheid en sociale cohesie. NCG let niet alleen op fysieke veiligheid van gebouwen, maar neemt ook breder mee wat nodig is om veilig en toekomstbestendig te wonen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om leefbaarheidsvisies, verduurzaming en extra aandacht voor kinderen en jongeren. Zo wordt samen gewerkt aan de kwaliteit van de gebouwde omgeving. Hier maakt NCG geld en medewerkers voor vrij.

4. Bestuurlijke spaghetti

Voor bepaalde doelgroepen zoals mkb'ers, agro, (zorg)instellingen en erfgoed is specifiek beleid in ontwikkeling. Hiervoor is samenwerking met diverse ministeries nodig: OCW, VWS, LNV en Justitie. De taskforces die de Staatssecretaris recent heeft toegezegd aan de Tweede Kamer dragen hier ook aan bij. Samen kan maatwerk geleverd worden dat aansluit bij de behoeften per doelgroep. NCG neemt de doelen en regelingen van de beleidsdepartementen mee die aansluiten bij de versterkingsopgave. Bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming en de stikstofaanpak. Zo wordt de hinder voor een ondernemer of eigenaar zoveel mogelijk beperkt en werkt NCG mee aan het bieden van integrale oplossingen waar versterken van leefbaarheid en de toekomstbestendigheid van de omgeving gezamenlijk worden aangepakt.

NCG werkt bijvoorbeeld mee aan het toekomstbestendig en duurzaam maken van het zorgaanbod in de regio. De versterkingsopgave geeft kansen om het zorglandschap (gedeeltelijk) opnieuw in te richten en nieuwe samenwerkingsverbanden op te zetten.

3. Gebiedsgerichte aanpak

In 2022 is NCG van start gegaan met een gebiedsgerichte versterkingsaanpak in vier dorpen in de gemeente Eemsdelta. In deze aanpak maakt NCG een plan en planning voor de versterking van het hele dorp, zodat bewoners weten waar zij en hun dorpsgenoten aan toe zijn. Kern van de aanpak is een goede samenwerking tussen bewoners, NCG, gemeente en bouwbedrijven. Een vast dorpssteam is aanspreekpunt voor bewoners. Dit team zorgt voor de planning, begeleiding, de uitwerking van maatwerk en het sociaal-emotioneel welzijn van bewoners en de aansturing van aannemers. De kennis en ervaring die NCG opdoet in de dorpen, wordt ingezet voor andere dorpen of wijken binnen het aardbevingsgebied.

In de Dorpenaanpak werkt NCG intensief samen met de gemeente. NCG heeft een opgaveregisseur aangenomen die stuurt op het realiseren van de (gebiedsgerichte) opgave voor het dorp in samenwerking met bewoners. De opgaveregisseur rapporteert aan de stuurgroep, waar naast de gemeente en NCG ook EZK aan deelneemt.

4. Bestuurlijke spaghetti

Wat is er nodig?

NCG heeft een centrale positie in het bestuursmodel van de versterkingsopgave. Vanuit deze rol, faciliteert NCG alle partijen die een bijdrage leveren aan het versterken van gebouwen in Groningen. NCG stuurt de versterking aan en voert deze uit. Hierbij kan NCG rekenen op beleidsondersteuning vanuit het beleidsdepartement, de provincie en de gemeenten.¹⁵ EZK zorgt voor faciliterende wet- en regelgeving. Provincie en gemeenten zorgen dat vergunningen, beleid (dorpsvisies) en kaders over ruimtelijke ontwikkeling op tijd beschikbaar zijn, zodat NCG haar werk ook op tijd kan oppakken.

Snelle besluitvorming en verantwoording achteraf kunnen leiden tot (meer) onrechtmatigheden. Een overheidsorganisatie hoort onrechtmatigheden tot een minimum te beperken en gemaakte keuzes altijd te kunnen uitleggen en bestede middelen te kunnen verantwoorden. De NCG neemt haar verantwoordelijkheid, maar hecht eraan hier ook te wijzen op de gedeelde verantwoordelijkheid voor de beleidsmakers en andere partners die de vernieuwde aanpak ondersteunen.

Om naast de bewoner te kunnen staan hebben overheden elkaar nodig. De bewoner in samenwerking tegemoet treden, vraagt om betere verbindingen tussen NCG en IMG. Maar uiteraard ook met andere organisaties en overheden. Niet de formele rollen en taken zijn hierbij het uitgangspunt, maar de bewoners en hun recht op een veilig thuis en een goed toekomstperspectief.

NCG heeft behoefte aan rust en stabiliteit op het gebied van de bredere beleidskaders van de versterkingsopgave. Hierdoor gaat de aandacht niet meer uit naar de rollen, verantwoordelijkheden en belangen van betrokken organisaties, maar naar de bewoners, hun huizen, woningen en werkplekken en hun toekomstperspectief.

¹⁵ Kabinet, 'Nij begun: op weg naar erkenning, herstel en perspectief', 25 april 2023

